

SØR-ØSTERDAL TINGRETT**DOM**

Avsagt: 06.03.2017 i Sør-Østerdal tingrett, Elverum

Saksnr.: 16-101416TVI-SOST

Dommer: Tingrettsdommer Bente Westgård

Saken gjelder: Erstatningskrav etter økonomisk tap forbundet med forvaltning av umyndiges midler.

Anne Lene Wang
Lill Benedicte Ophus Moen

Advokat Ida Helene Braastad Balke
Advokat Ida Helene Braastad Balke

mot

Stor-Elvdal kommune

Advokat Øyvind Renslo

DOM

Saken gjelder krav om erstatning etter økonomisk tap forbundet med forvaltning av umyndiges midler i overformynderiet i Stor-Elvdal.

Framstilling av saken

Anne Lene Ophus Wang født 21.01.1986 og Lill Benedicte Ophus Moen f. 29.07.1987 er søstre. Foreldrene deres var ugifte og bodde ikke sammen da jentene var små. Moen/Wang(benevnes også Ophus) har vokst opp hos sin mor Elfrid Ophus, på Opphus i Stor-Elvdal kommune. Deres far var Peder Moen. Han bodde på og var eier til en gård i Stor-Elvdal kommune. Gården består av flere gårds- og bruksnummer og er en eiendom bestående av hovedbøle og flere teiger og hytter/setre tilknyttet gården.

Peder Moen døde den 3. mai 1994, da jentene var 7 og 8 år gamle.

I 1995 ble advokat Jens Morten Nesseth oppnevnt som bostyrer i boet etter avdøde Moen. Terje Hoffstad ble oppnevnt som setteverge for barna under bobehandlingen, da barnas mor ikke ønsket å ha noen rolle i forbindelse med arveoppgjøret etter barnas far. Bostyrer foretok registreringsforretning, beskrev eiendommen og orienterte overformynderiet om saken. Eiendommen ble overført barna, og det ble opprettet konti og overført forsikringsutbetalinger. Under bobehandlingen ble det utarbeidet oversikt over utleieenheterne på gården og leieforholdene tilknyttet disse. Boet etter Peder Moen ble avsluttet ved fordeling i rettsbok av 30. juli 1996.

Det ble under bobehandlingen også utarbeidet leieavtaler for de enkelte enhetene på eiendommer: "Østerdalsstua", "Skogstua", "Hovedhuset", "Sjøliseter" og "Rabben". Fra leiekontrakten for Østerdalsstua hitsettes:

Leiesummen er kr 8000 per år. Leien betales forskuddsvis med månedlige terminer uten løpedager den 1. i hver måned til konto [...] Utleieren kan regulere husleien en gang i året etter konsumprisindeksens totalindeks. Regulering skal skje på grunnlag av konsumprisindeksen per. 15.6.1995. Utleieren kan utligne økningen i de offentlige avgifter og skatter på eiendommen i perioden.

[...]

Leietakeren skal på egen bekostning innenfor boligen vedlikeholde låser, nøkler, ruter, vannkraner, servanter, vannklosettskåler med sete, lokk og sisterne, varmtvanns-beholdere, badekar, elektriske komfyrer, lampekupler, elektriske kontakter, brytere og sikringer, samt å foreta oppsteking av avløpsrør til egen vannlås. Likeledes påhviler det leietakeren å vedlikeholde ledninger og innretninger som han har anbrakt og betale utgiftene ved ovnsfeiling. Leietakeren er ansvarlig for enhver type ruteknusing, og bør derfor tegne ruforsikring.

[...]

Leieavtalen vedrørende Skogstua har et noe annet innhold. Avtalen innholdt ikke klausul om konsumprisindeksregulering. Fra avtalen hitsettes:

Leieobjektet overtas av leietakeren den 01.07.1995. Leieforholdet utløper uten oppsigelse den 01.07.2003.

Avtalt leie utgjør kr 5 000 per år. [...]

Leiekontrakten er inngått under forutsetning av, det og hensyntatt leiesum, ved at leietaker skal forestå oppussing/vedlikehold leieobjektet ved bygningsmessige arbeider m.m. Av denne grunn ligger leiesummen fast og leietaker tilkommer ingen økonomisk uttelling/kompensasjon for det vedlikeholds-/utbedringsarbeide/påkostninger som er foretatt i leieperioden.

For våningshuset på gården hadde også leieavtalen et annet innhold enn de øvrige. Fra denne avtalen hitsettes:

Leiesummen er kr 10.000 pr. år.

[...]

Leietakerne er kjent med at leieobjektet er en eldre bygning som kan trenge ekstra påkost mht. røropplegg m.m.

Bruken må etter dette tilpasses den standard som huset har i det boet ikke kan påta seg noen forpliktelse til omfattende restaurering/utskiftning av ledningsnett/røropplegg m.m. [...] Eventuell påkost på bygninger/faste installasjoner som leietakeren foretar tilkommer utleier uten at leietaker skal tilkomme vederlag for dette ved avtalens opphør.

For Sjølisetra var det inngått avtale der det blant annet framkommer:

Avtalt leie utgjør kr 8 000 per år.

[...]

Leietaker påtar seg alt utvendig av hus på setra, det vedlikehold som beising av panel/tømmer og vinduer. Det arbeidet og den investering som med dette foretas skjer uten kostnad for boet og uten at noe av det som her monteres /legges kan demonteres ved avtalens utløp, dvs. at dette vederlagsfritt tilfaller boet/eier av setra/hytta.

Fra leieavtalen for Rabben siteres:

Avtalt leie per år utgjør kr. 16.000,-.

[...]

Leietaker påtar seg vedlikehold som beising av utvendig panel og vinduer samt montering av ovn. Han påtar seg i tillegg å sørge for hellelegging ved inngangspartiet. Det arbeidet og den investering som med dette foretas skjer uten kostnad for boet og uten at noe av det som her monteres/legges kan demonteres ved avtalens utløp, dvs. at dette vederlagsfritt tilfaller boet/eier av hytta.

I leieavtalene er det inntatt at leieforholdene opphører den 01.07.2003, med unntak av avtalen vedrørende Østerdalsstua. Leietakerne skal i henhold til alle avtaler betaler strøm og oppvarming.

Rettsbok som avslutter bobehandlingen er datert 30. juli 1996. Fra denne framkommer blant annet:

Det er foretatt realisering av boets løsøre, særlig landbruksredskaper og noe innbo og løsøre.

Avdødes andel i sagbruk på Atnbru er solgt. [...]

Det framkommer ikke av rettsboken at boet er eier av sameieandeler som overføres arvingene.

I forbindelse med avslutning av bobehandlingen sendte overformynderiet et brev til Elfrid Ophus datert 21.08.96. I brevet ble det blant annet skrevet:

[...] Eiendommer, hus og hytter, setrer m.m. fra ovennevnte dødsbo som dine barn er blitt eiere av, trenger nå et fast oppsyn og forvaltning for å holde verdiene vedlike inntil arvingene selv blir myndige og kan overta dem.

Som verge for barna er det du nå i utgangspunktet som må ta ansvaret for forvaltningen av verdiene. Alternativet er å oppnevne hjelpeverge for barna til å ta seg av dette, på samme måte som under booppgjøret.

Du oppfordres herved til å gi overformynderiet svar om hva du synes å være til beste for barna. **Svarfrist 28. august 1996.** Hvis ikke svar foreligger fra deg innen nevnte frist vil, overformynderiet sammen med skifteretten i Nord-Østerdal oppnevne en hjelpeverge for barna med ansvar for forvaltningen av de nevnte eiendommer i Sollia. [...]

Elfrid Ophus besvarte ikke brevet. Overformynderiet sendte da en henstilling i brev den 09.09.96 til Nord-Østerdal skifterett om å oppnevne Terje Hoffstad som hjelpeverge.

I brev fra Stor-Elvdal kommune til Nord-Østerdal tingrett datert 09.09.96 anbefales at Hofstad oppnevnes som hjelpeverge. I brevet står:

Overformynderiet vil for sin del anbefale at Terje Hoffstad blir oppnevnt som hjelpeverge for de ovennevnte umyndige personene til å forvalte deres eiendommer, rettigheter og anliggender i Sollia i Stor-Elvdal, i sin alminnelighet.

Hjelpevergen pålegges regnskapsplikt.

Ved beslutning i Nord-Østerdal skifterett av 12. september 1996 ble Terje Hoffstad oppnevnt som hjelpeverge. Han fikk følgende mandat:

I medhold av vergemålslovens § 16, blir De med dette oppnevnt som hjelpeverge for
Anne Lene Ophuus, født 20.02.86
Lill Benedicte Ophuus, født 29.07.87
begge adresse: Rute 1003, 2450 Rena

[...] De gis myndighet til å forvalte barnas eiendommer, rettigheter og anliggender i Sollia i Stor-Elvdal, i sin alminnelighet.

Med hensyn til Deres rettigheter og plikter vises til "Orientering til verger", som følger vedlagt.

I forbindelse med oppdraget er det utarbeidet en oversikt over stipulert årlig inntekt fra utleie på gården:

Hovedhus	10 000,-
Kårbolig	8 000,-
Beinvegghaugen	8 000,-
Rabben	15 000,-
Sjølisetra	8 000,-
Gamle skole	5 000,-
Vesle-Grytd. seter	6 000,-
Jordleie	5 000,-
<u>Fiskerett Atnsjøen</u>	<u>5 000,-</u>
	70 000 kroner

+ Inntekt elgjakt 5-6 000,- pr.år.

Overformynderiet fattet den 30.4.98 følgende vedtak vedrørende hjelpevergegodtgjørelse:

Terje Hoffstad gis en hjelpevergegodtgjørelse på kr. 6150.00 inkl. m.v.a.pr.år. for sitt forvalteransvar og arbeid vedr. eiendommen Moen Nordre i Sollia, tilhørende de umyndige søskene Anne Lene og Lill Benedicte Ophus. Godtgjørelsen dekkes av driftsenheten og utbetales etter regning, etterskuddsvis pr. kvartal.

Etter at hjelpevergeoppdraget er kommet i gang og det er levert årsregnskap for 1998 fant daværende overformynder Thor Sæther å presisere regnskapsplikten overfor hjelpevergen i brev av 3.8.99. Fra brevet refereres:

Ubetalt leie for flere av leieobjektene er ikke regnskapsført. Heretter må dette gjøres før regnskapsavslutningen. Purring på ubetalt leie må gjøres. [...]

Som du sikkert er enig i må regnskapet være oversiktlig og innehold de utgifter og inntekter som hører til regnskapsperioden. [...] Hvis det innbetales med kontanter eller sjekk må det utstedes kvittering for beløpet. [...]

Sæther fratrådte som overformynder og fra 2000 forholdt hjelpevergen seg til overformynder John Øye.

Den 21. januar 2004 fylte Anne Lene Ophus 18 år. Verken hjelpevergen eller overformynderiet orienterte henne om at hun var eier av 1/2 –part av Nordre Moen med tilhørende bygninger/eiendommer.

I 2005 fikk Terje Hoffstad utarbeidet en takst på eiendommen. Denne ble taksert av takstmann Kjell Arne Dystebakken til kr 2 500 000 i konsesjonsverdi. Teknisk verdi ble satt til kr 2 873 750. Taksten er datert 8. august 2005.

Den 29.07.2005 fylte Lill Benedicte Ophus 18 år. Verken hjelpevergen eller overformynderiet orienterte henne om at hun var eier av 1/2-part av eiendommen Nordre Moen med tilhørende bygninger.

Overformynderiet sendte den 24.08.2005 brev til Lill Benedicte Ophus om opphør av forvaltningen. I brevet skriver Overformynderiet:

Vi har registrert at du har fylt 18 år og dermed nådd myndighetsalder. De midlene som Overformynderiet har forvaltet på dine vegne består av penger på en høyrentekonto 1850.59.72479 i Sparebanken Hedmark, Koppang.

Per 31.12.2004 stod det på denne kontoen kr. 63.512,86.

Kontoen er nå overført til fri disposisjon for deg.

Overformynderiet nevnte ikke med ett ord i brevet at de også hadde til forvaltning eiendom der hun hadde eierandel.

Ophus-søstrene fikk kjennskap til eiendommen de hadde arvet etter sin far første gang da Terje Hoffstad på våren 2006 ringte Lill Benedicte Ophus og fortalte om eiendommen. Han sendte kort etter melding om at han ønsket å kjøpe eiendommen.

Etter dette ble det holdt et kort møte mellom Hofstad og Ophus-søstrene, der Hofstad orienterte om gården. Han anbefalte dem samtidig å selge eiendommen. Det ble avtalt at han skulle vise søstrene eiendommen i juni.

Den 21.06.2006 var det søkt om fritak fra bo- og driveplikten i inntil 5 år for Ophus-søstrene. De kan imidlertid ikke erindre at de har mottatt brev om dette eller på egen hånd sendt slik søknad.

Den 25.06.2006 undertegnet Anne Lene og Lill Bendicte Ophus på en bekreftelse til Skatteetaten i Hedmark om at de hadde overtatt ansvaret for eiendommen Nordre Moen fra denne dato. Samme dag overførte Terje Hoffstad disposisjoneretten for driftskontoen som hadde vært knyttet til hjelpevergeoppdraget. Videre framla Terje Hoffstad og ektefelle et tilbud om å kjøpe eiendommen. I kjøpetilbud tilbys også at Hoffstad skal ta på seg å ordne opp i de ulike leieforhold på eiendommen. Budet fra Hofstad ble ikke akseptert.

Ingen av Ophus-søstrene bebodde eiendommen Nordre Moen i tiden mellom eiendommen ble overlevert dem sommeren 2006 og fram til sommeren 2013. Dette skyldtes at de var under utdanning. Eiendommen ble sjelden besøkt da de ikke hadde førerkort, og det var vanskelig å komme til og fra.

Søstrene Ophus kontaktet kommunen i 2007/2008 og spurte etter papirer og vedtak da de ville gjøre seg kjent med eiendommen, og hva som hadde skjedd med denne da den var under overformynderiets forvaltning. Da fikk de beskjed om at kommunen ikke hadde papirer i saken.

De prøvde senere i 2010/2011. Da var Even Moen med dem. De pratet med daværende ordfører Vestad. Heller ikke da fikk de noen papirer eller vedtak fra kommunen.

Sommeren 2013 flyttet Anne Lene Wang inn på gården Nordre Moen. I forbindelse med rydding på gården fant hun perm med diverse dokumenter vedrørende vergeoppdraget liggende i en bod på loftet. Sammen med dette fant hun også et brev adressert til Lill Benedicte Ophus fra Terje Hofstad datert 17.6.2004. Brevet hadde original underskrift. Lill Benedict Ophus hadde ikke mottatt dette brevet. I en perm fant Anne Lene Ophus Wang også kopi av et tilsvarende brev adressert til seg. Brevet var uten underskrift og ukjent for henne.

Med grunnlag i de dokumentene som dukket opp begynte Ophus-søstrene på nytt å stille spørsmål ved det som var foregått. De forsto ikke de transaksjonene som de fant ved gjennomgang av kontoutskrifter mv. De forsøkte å snakke med Hofstad, men ble avvist.

Søstrene Ophus kontaktet politiet og fylkesmannen for å få hjelp. Fylkesmannen henviste dem til kommunen. Politiet anmodet dem om å kontakte advokat.

Først da søstrenes prosessfullmektig kontaktet kommunen i brev til Stor-Elvdal kommune datert 18.09.2015 valgte kommunen å respondere. Prosessfullmektigen fikk tilsendt det kommunen hadde av dokumentasjon vedlagt brev datert 21.10.2015. Sammen med de dokumenter de selv hadde fikk de noen lunde oversikt, selv om det også da manglet bilag.

Både Stor-Elvdal kommune og Terje Hoffstad har avvist å ha ansvar i saken.

Prosessvarsel ble sendt 26. januar 2016.

Sak ble anlagt mot Stor-Elvdal kommune ved stevning til Sør-Østerdal tingrett datert 16. juni 2016. Saken ble overført Sør-Østerdal tingrett den 14.9.2016 i medhold av domstoloven § 38.

Hovedforhandling ble holdt i Sør-Østerdal tingrett den 9.-11. januar 2017. Anne Lene Ophus Wang og Lill Benedict Ophus Moen møtte og avga partsforklaringer. De var bistått av prosessfullmektig advokat Ida Helene Braastad Balke. Som partsrepresentant for Stor-Elvdal kommune møtte økonomisjef Ann-Helen Rustad. Hun avga partsforklaring. Hun var bistått av prosessfullmektig advokat Øyvind Renslo. Retten mottok forklaringer fra seks vitner og det ble ellers foretatt slik dokumentasjon som framkommer av rettsboken.

Saksøkerens påstandsgrunnlag

Det foreligger ansvarsgrunnlag og adekvat årsakssammenheng mellom ansvarsgrunnlaget og det økonomiske tapet for saksøkerne.

Stor-Elvdal kommune har i egenskap av arbeidsgiver forsømt sine plikter til å følge opp hjelpevergens disponeringer av de umyndiges midler. Oppfølgingen av disposisjoner som skulle vært undergitt vedtak og regnskap i henhold til lovpålagte oppgaver er ikke blitt utført.

Lovpålagte, sentrale oppgaver og veiledninger/rutinebeskrivelser på overformynderiets ansvar gitt av sentrale forvaltningsmyndigheter er forsømt og det foreligger således ansvarsgrunnlag på culpagrunnlag.

Forvaltningen av verdiene har skjedd med store utgifter til tross for manglende inntekter, og uten at det foreligger vedtak om investeringer, som har medført ubalanse på inntekt- og

utgiftssiden. Eiendommene er ikke i tilstrekkelig grad gjort inntektsbringende, og heller ikke holdt i tilfredsstillende stand.

Hjelpevergen har hatt et mandat til å ivareta de vergetrengendes interesser generelt med hensyn til økonomi, og sentrale oppgaver er ikke blitt ivaretatt med hensyn til dette. Det er ikke blitt søkt om ytelser fra det offentlige som de vergetrengende hadde ubetinget krav på. Hjelpevergens mandat og ansvar har ikke vært begrenset til kun å forvalte eiendom. Uansett har forvaltningen likevel ikke vært forsvarlig under et begrenset mandat.

Det foreligger et påregnelig og adekvat økonomisk tap ved at de umyndiges midler ikke er blitt forvaltet på en betryggende måte, og/eller gjort inntektsbringende i tilstrekkelig grad. Det mangler samtykke, vedtak og avtaler ved mange sentrale disposisjoner, som har medført tap. De vergetrengende er ikke blitt hørt eller tatt med i beslutningsprosessen i henhold til lovens krav og deres interesser og formening er således ikke avklart før beslutninger ble tatt.

Verge har ved flere anledninger og i strid med lovbestemmelser tatt seg fordeler ved å generere oppdrag og inntekter til egen virksomhet, noe som er i strid med vergemålsloven, og slike disposisjoner er således ulovlige og har påført saksøkerne tap.

Kommunen har forvaltet verdier på vegne av saksøkerne etter fylte 18 år. Dette mangler derfor rettslig grunnlag og alle disposisjoner strider da mot loven. Kommunen har også ved dette brutt sentrale saksbehandlingsregler med hensyn til veilednings- og informasjonsplikt. Aller utgifter etter fylte 18 år kreves tilbakebetalt. Videre foreligger det fremdeles at ansvar for å sikre inntekter på eiendommen så lenge de er under faktisk forvaltning av kommunen.

Kravene om erstatning er ikke foreldet.

Saksøkerne hadde ikke tilstrekkelig kunnskap om skaden og/eller den ansvarlige før saksdokumentene ble mottatt i oktober 2015.

Saksøkerne hadde uansett ingen mulighet eller oppfordring til å foreta nærmere undersøkelser i saken før tidligst sommeren 2013. Foreldelsesfristen på tre år løper fra sommeren 2013, og kravet er således ikke foreldet etter foreldelsesloven § 9.

Uansett har saksøkerne ikke vært kjent med at det ikke er blitt søkt om barnepensjon før høsten 2015 og dette kravet er uansett ikke foreldet.

Saksøkerens påstand

1. Stor-Elvdal kommune dømmes til innen 14 dager å betale Anne Lene Wang og Lill Benedicte Ophus Moen en samlet erstatning fastsatt etter rettens skjønn og oppad begrenset til kr 688 499.
2. Stor-Elvdal kommune dømmes til innen 14 dager å betale Anne Lene Wang en erstatning oppad begrenset til kr 183 648,99.
3. Stor-Elvdal kommune dømmes til innen 14 dager å betale Lill Benedicte Ophus Moen en erstatning oppad begrenset til kr 224 694,92.
4. Stor-Elvdal kommune dømmes til innen 14 dager å betale sakens omkostninger.

Saksøktets påstandsgrunnlag

Det bestrides at det er grunnlag for å kreve erstatning etter skadeserstatningsloven § 2-1. Det bestrides dels at det foreligger ansvarsgrunnlag, at det er årsakssammenheng mellom eventuelt ansvarsgrunnlag og et økonomisk tap. Når det gjelder forvaltning av eiendommene og kostnader til investeringer og vedlikehold av disse, samt anførsler om manglende husleie, har saksøkerne ikke dokumentert et økonomisk tap.

Det anføres under enhver omstendighet at alle krav er foreldet etter lov om forledelse § 9. Dette gjelder også et eventuelt krav om barnepensjon.

Det bestrides at hjelpeverge Terje Hoffstad har underslått midler, dersom dette anføres av saksøkerne. Det bestrides at han har handlet utenfor sitt mandat som hjelpeverge, eller på andre måter har opptrådt uaktsomt dersom dette anføres av saksøker. Det bestrides under enhver omstendighet at kommunen ved overformynderiet ikke har oppfylt sitt kontroll-, tilsynsansvar eller veiledningsansvar.

Det bestrides at det lå til overformynderiets ansvar å søke om barnepensjon da dette ansvaret lå til barnas mor som var verge for barna.

For så vidt gjelder disposisjoner foretatt etter at jentene var 18 år, vises det til at overformynderiet og hjelpeverge forsøkte å ta kontakt med jentene da de fylte 18 år, men ikke oppnådde kontakt. Hjelpevergen vurderte da at det var nødvendig å forvalte eiendommene til man oppnådde kontakt med jentene. Det anføres at overformynderiet under enhver omstendighet ikke er ansvarlig for arbeid utført av hjelpevergen etter jentene har fylt 18 år.

Saksøktets påstand

1. Stor-Elvdal kommune frifinnes.
2. Stor-Elvdal kommune tilkjennes sakens omkostninger.

Rettens vurdering

Retten vil innledningsvis redegjøre for den rettslige bakgrunnen for sin vurdering. Det er saksøkeren som i utgangspunktet har bevisbyrden for å sannsynliggjøre at vilkårene for å holde kommunen ansvarlig er oppfylt. Det er også saksøkeren som har tvilsrisikoen, hvilket betyr at dersom det er tvil om vilkårene er oppfylt så vil denne tvilen måtte falle ut til fordel for kommunen. I den grad det etter loven påligger kommunen en dokumentasjonsplikt, vil bevisbyrden ligge på kommunen om denne plikten ikke er oppfylt.

Det er anført fra saksøktets side at kravene er foreldet. Retten finner det hensiktsmessig å behandle dette spørsmålet først.

Foreldelse

Retten har kommet til at krav om erstatning rettet fra saksøkerne mot Stor-Elvdal kommune ikke er foreldet.

Den alminnelige foreldelsesfrist for krav på skadeserstatning foreldes tre år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige, jf. foreldelsesloven § 9 nr. 1. Partene er uenige om når saksøkerne hadde tilstrekkelig kunnskap om kravet til at foreldelsesfristen begynner å løpe.

Kommunen har kunnet dokumentere at overformynderiet i forbindelse med opphør av vergemålet kort etter deres respektive 18 årsdager sendte brev til saksøkerne med opplysning om innstående penger på bankkonto som da ble overført til deres frie disposisjon. Det ble ikke sendt orientering om at søstrene Ophus eide eiendommen Nordre Moen, eller orientering om forvaltningen av denne.

Etter vergemålloven (1927) § 79 *skal vergen uten opphold sende sluttregnskap til overformynderiet. De midler han sitter inne med, skal han mot kvittering gi til eieren tillikemed avskrift av regnskapet.* (rettens understrekning). Det følger videre av samme lov § 90 c at denne bestemmelsen også gjelder hjelpevergen så langt de passer. I og med at hjelpevergen hadde regnskapsplikt i denne saken, er det rettens standpunkt at hjelpevergen pliktet å etterkomme bestemmelsen.

Først da Hoffstad kontaktet Lill Benedicte Ophus Moen ca. 8-9 måneder etter hennes 18 års dag fikk de vite om eiendommen. Hoffstad hevdet i retten at han hadde overlevert nøkler og en perm med dokumenter da han møtte søstrene Ophus i forbindelse overlevering av eiendommen i juni 2006. Deretter sa han at alt av papirer befant seg på eiendommen. Søstrene Ophus hevder at de ikke fikk noen perm/dokumenter. Det foreligger ingen kvittering på at dokumentene er overlevert slik loven krever.

Kristian Fluksrud som etter oppfordring fra søstrene Ophus var til stede ved befarings/overlevering i juni 2006, forklarte til retten at lite ble kommunisert og at det var en spesiell opplevelse. De dro rundt og så på eiendommen og byggene. I hovedhuset ble kontoret låst opp, og det ble opplyst fra Hoffstads side at ingen hadde vært der siden Peder Moen gikk bort. Fluksrud kunne ikke si noe om overlevering av perm/dokumentasjon.

Det har formodningen mot seg at søstrene Ophus skulle kontakte kommunen å be om papirene, dersom de hadde fått disse utlevert av Hoffstad i 2006. Retten finner det dertil tilstrekkelig sannsynliggjort at søstrene Ophus ved minst to anledninger har henvendt seg til kommunen i 2007/2008 og 2010/2011 med forespørsel om å få utlevert dokumenter i saken, begge ganger uten resultat.

Tidligere ordfører i Stor-Elvdal kommune, Even Moen, opplyste at han fikk orientering fra daværende ordfører Sigmund Vestad om vergesaken og at søstrene Ophus hadde henvendt seg til kommunen tidligere. Moen bekreftet i retten at han, sammen med søstrene Ophus, hadde besøkt kommunen ca. 2010/2011 og bedt om opplysninger i saken, herunder å få utlevert papirer. Denne andre henvendelsen skal ha skjedd før Moen tiltrådte som ordfører høsten 2011. Moen bekreftet at det ikke ble utlevert papirer i saken, da papirene ikke var til stede – uvisst av hvilken grunn. Moen forklarte at han orienterte ny rådmann om saken i 2014, fram til da var det ikke utlevert papirer til søstrene Ophus.

Retten kan ikke se at søstrene Ophus hadde rimelig foranledning til å stille spørsmål ved vergesaken før de hadde fullstendige opplysninger, herunder hadde fått innsyn i og utlevert all nødvendig dokumentasjon fra kommunen.

Økonomisjef Rustad forklarte i retten at kommunen ikke hadde eget arkiv for vergemålsaker og at arkivet tidligere var oppbevart hjemme hos overformynderen. Av samme grunn ble ikke post til overformynderiet journalført i kommunen. Uansett hadde de ikke oppbevaringsplikt lengre enn 10 år.

Retten kan ikke se at kommunen kan få medhold i at saksøkerne ikke hadde oppfylt sin undersøkelsesplikt, så lenge kommunen ikke hadde dokumentasjon eller andre opplysninger å gi fra seg ved saksøkernes henvendelse. Det er rettens standpunkt at overformynderiets arkiv var kommunens ansvar uavhengig av hvor det var plassert. I disse arkivene skulle originaldokumentene være oppbevart, og tilgjengelig for innsyn da første henvendelse ble rettet til kommunen ca. 2007/2008, og ved neste henvendelse i 2010/2011. Saksøkerne kunne ikke ha skaffet seg kunnskap om saken så lenge verken kommunen eller hjelpevergen var behjelpelig i sakens anledning. Retten kan ikke se hvor søstrene Ophus ellers skulle ha henvendt seg.

Foreldelsesfristen starter først å løpe når nødvendig grunnlag for å vurdere skadeomfanget foreligger. I denne saken må det bety det tidspunkt da regnskap med alle tilhørende bilag,

bankutskrifter, kontrakter, brev og annet av betydning for saken var utlevert til saksøkerne og de hadde tilstrekkelig tid til å gjennomgå dokumentene. Dette tidspunktet inntrådte da kommunen besvarte prosessfullmektigens henvendelse i 2015, hvilket betyr at foreldelse ikke har inntrådt ved saksanlegg i juni 2016.

Retten vil heretter gå over på å vurdere omfanget av hjelpevergeoppdraget for på det grunnlag å kunne ta stilling til de øvrige spørsmål som saken reiser.

Omfanget av hjelpevergeoppdraget

Overformynderiets mandat til hjelpeverge Terje Hoffstad ble beskrevet slik i oppnevningen:

[...] De gis myndighet til å forvalte barnas eiendommer, rettigheter og anliggender i Sollia i Stor-Elvdal, i sin alminnelighet.

Med hensyn til Deres rettigheter og plikter vises til "Orientering til verger", som følger vedlagt.

Hjelpevergen oppfattet sitt mandat å være begrenset til ivaretagelsen av eiendommene i Sollia.

Overformynderiet orienterte Elfrid Ophus i brev av 21.08.96 om barnas arv ved å oversende utkast til rettsbok vedrørende avslutningen av Peder Moens dødsbo. I brevet skriver overformynderiet blant annet:

Eiendommer, hus og hytter, setrer m.m. fra ovennevnte dødsbo som dine barn er blitt eiere av, trenger nå et fast oppsyn og forvaltning for å holde verdiene vedlike inntil arvingene selv blir myndige og kan overta dem.

Elfrid Ophus ble oppfordret til å ta stilling til hvorvidt hun vil overta ansvaret for eiendommene som barnas verge, og hun ble orientert om at alternativet er at det oppnevnes hjelpeverge *«med ansvar for forvaltningen av de nevnte eiendommer i Sollia»*

Slik retten ser det framkommer det fra brevet til Elfrid Ophus at overformynderiet avgrensar hjelpevergeoppdraget til å gjelde forvaltningen av eiendommene i Sollia. Det er ingenting i overformynderiets brev til Elfrid Ophus som skulle tilsi at overformynderiet hadde tanker om å gripe inn i andre vergeoppgaver enn forvaltning av eiendommen.

I anmodningen til Nord-Østerdal skifterett om oppnevning av hjelpeverge for barna skriver overformynderiet:

Det ville nå være naturlig at barnas mor, Elfrid Ophus, tok over forvaltningen av verdiene i dette boet. [...] Det må derfor oppnevnes en hjelpeverge som kan styre og forvalte disse verdiene for de umyndige.

I sin anmodning til skifteretten er det forvaltning av verdiene etter Peder Moen som er tema fra overformynderiets side.

Overformynderiet formulerte hjelpevergens oppgaver slik: *å forvalte deres eiendommer, rettigheter og anliggender i Sollia i Stor-Elvdal kommune, i sin alminnelighet*, og det er denne formulering av mandatet som gjentas av skifteretten i oppnevningen.

Når det i mandatet skrives *i sin alminnelighet*, finner retten det naturlig å tolke dette på bakgrunn av den kommunikasjon som har vært fra overformynderiets side: at det er forvaltningen av eiendommene det siktes til.

Saksøkerne har vist til brosjyren «Orientering til hjelpeverger» side 5 punkt 7 der det gjengis eksempler på hjelpevergens arbeidsoppgaver:

Mandat som omfatter klientens anliggender i sin alminnelighet innebærer at hjelpevergen i utgangspunktet anses som rettslig stedfortreder og økonomisk forvalter i alle sammenhenger der det faller naturlig. Dette består av f.eks. å delta i skiftesamlinger og rettsaker, søke om trygde- og sosialstønader fra det offentlige, [...]

Orienteringen til hjelpevergen er et hefte som er utformet for å dekke alle typer hjelpevergeoppdrag – herunder der det oppnevnes hjelpeverge for ellers «*myndige personer som på grunn av sinnslidelser, andre psykiske forstyrrelser, senil demens, psykisk utviklingshemming eller legemlig funksjonshemming ikke kan ivareta sine anliggender.*» jf. vergemålloven (1927) § 90 a første ledd. Utformingen av teksten i orienteringsheftet må etter rettens syn ses i lys av at den skal være dekkende for hjelpeverger i de typer saker som loven referer til.

Det følger av vergemålloven § 90 b at hjelpevergen *kan gis myndighet til å ivareta klientens anliggender i sin alminnelighet eller enkelte særlige anliggender*. I denne saken finner retten det klart at hjelpevergens oppdrag er begrenset til et særlige anliggende, nemlig å forvalte eiendommene i Sollia.

Krav om erstatning for manglende søknad om barnepensjon

Retten har kommet til at Stor-Elvdal kommune ikke kan holdes ansvarlig for manglende søknad om barnepensjon. De blir derved å frifinne for saksøkers påstand nr. 2 og 3.

Retten har etter en vurdering av hjelpevergens mandat kommet til at hans oppgaver kun var knyttet til det som følger i sin alminnelighet av oppdraget om å forvalte de aktuelle eiendommer tilknyttet gården Nordre Moen i Sollia. Å søke om barnepensjon for barna hører ikke naturlig inn under hans mandat.

Retten kan ikke se at det i folketrygdloven er nevnt særskilt hvem som skal sende søknaden om barnepensjon for barn. Dette er en oppgave som etter rettens syn naturlig tilkommer den som er verge for barna. Hvem som er verge for barna følger av vergemålloven(1927) § 3, jf. barneloven § 30. I dette tilfelle hadde barna en gjenlevende verge – deres mor. Hennes rolle som verge for barna ble ikke innskrenket ut over det at hjelpevergen skulle ta seg av forvaltningen av eiendommene i Sollia. Etter det som ble meddelt Elfrid Ophus fra overformynderiets side, var det ingen grunn for henne å forvente at hjelpevergen skulle ha oppgaver ut over det å forvalte eiendommene.

Det er etter dette rettens standpunkt at det var barnas mor som var rette vedkommende til å søke barnepensjon.

Krav om erstatning i forbindelse med forvaltning av eiendommene

Retten har kommet til at vilkårene etter skadeserstatningsloven § 2-1 er oppfylt i denne saken.

Høyesterett har i dom inntatt i Rt-1999-1903 med videre henvisninger avklart at en kommune har alminnelig arbeidsgiveransvar for tap som skyldes overformynders mangelfulle kontroll eller tilsyn med hjelpeverge, jf. skadeserstatningsloven § 2-1. Høyesteretts førstevoterende uttaler i nevnte dom blant annet:

Jeg viser til min redegjørelse for de bestemmelser som gjelder for hjelpevergen og for overformynderiets tilsyn og kontroll med denne, herunder at hjelpevergen står under tilsyn av overformynderiets, og plikter å rådføre seg med dette når det gjelder avgjørelser av særlig stor betydning for økonomien til den vedkommende er oppnevnt for (§ 61) om at hjelpevergen plikter å sende overformynderiets regnskap ved utløpet av hvert kalenderår (§ 77 første ledd), og at overformynderiets skal gjennomgå regnskapet (§ 81)

Etter skadeserstatningsloven svarer arbeidsgiver for skade som arbeidstaker volder forsettlig eller uaktsomt under utførelse av arbeidet/vervet. Om skyldkravet vises til Askeland i Gyldendal rettsdata, note 71 til skadeserstatningsloven § 2-1:

Skyldkravet «uaktsomt» eller aktøyse gir eit visst rom for manglende kunnskap om faktum i høve til den feil som er gjort [...]

Mistak om rettsvilkår eller rettslige grenser er det derimot eit tilnærma objektivt ansvar for. Bærre i særtilfelle kan rettsmistak være unnskyldande [...]

[...] Arbeidsgivaren svarer også for kumulative feil, ...eller deira småfeil til saman fyller skyldkravet. [...]

Det er de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten som fungerer som rettesnor for at arbeidsgiveransvaret kan omfatte anonyme feil eller kumulative feil ... og det er ikkje noko i vegen for at både anonyme feil og kumulative feil kan være aktuelle i same sak. Slik kan det være der det er tale om mangelfull administrasjonsordning eller rutine ...

Hvorvidt det foreligger erstatningsansvar i dette tilfelle, må vurderes på grunnlag av flere forhold som må ses i sammenheng.

Kommunens partsrepresentant økonomisjef Rustad forklarte i retten at overformynderiet i Stor-Elvdal ikke hadde protokollført møter med hjelpevergen og det fantes ikke notater vedrørende drøftelser eller diskusjoner som var gjort mellom vergene og overformynderiet. Vergeregnskapene ble gjennomgått av revisjonen og anmerkninger derfra ble heller ikke protokollført. De vedtak som var gjort var begrenset til oppnevningen av hjelpevergen samt om vergegodtgjørelsen. Overformynderiet fattet dessuten skriftlige vedtak i de tilfeller vergen søkte om penger fra myndlingens konto som overformynderiet disponerte. Penger/konto hjelpevergen disponerte var ikke omfattet av denne vedtaksordningen.

Det er ikke framlagt vedtak fra overformynderiet vedrørende disponering av midler som hjelpevergen hadde til rådighet i denne saken, og retten legger til grunn som sikkert at det ikke er fattet noen vedtak i om slike forhold.

Overformynder John Øye forklarte for retten at han ikke opplevde det slik at det var hans ansvar å gå inn i detaljer omkring hvordan hjelpevergen utførte sitt arbeid. Det ble ikke ført referater fra de møter som var med hjelpevergen og de snakket bare litt generelt om hjelpevergens oppdrag. Overformynderen hadde inntrykk av at hjelpevergen var opptatt av å gjøre arbeidet så godt som mulig, noe overformynderen hadde tillit til. Han forklarte at årsregnskap skulle gis til de vergetrengende, men anså at dette var en sak mellom hjelpevergen og barna. Overformynderen forklarte at han ikke hadde sett gården, han hadde heller ikke sett leieavtaler knyttet til gården. Han gjorde gjeldende at det heller ikke var overformynderiets ansvar å melde fra til barna om eiendommen da de fylte 18 år. Øye bekreftet at overformynderiet ikke på noe tidspunkt i tiden vergeoppdraget gjaldt, hadde hatt kontakt med barnas mor, Elfrid Ophus.

Hjelpeverge Hoffstad forklarte i retten at han ikke på noe tidspunkt hadde kontakt med barnas mor under hjelpevergeoppdraget. Om sin kontakt med overformynderiet hevder

han at han diskuterte pengebruken med dem. Han forklarte at overformynderiet skulle godkjenne disposisjoner som oversteg kr 10 000. For disposisjoner under kr 10 000 hadde han full råderett. Han forklarte videre at han gjennomgikk med overformynderiet hvert år hvilke tanker han hadde for vedlikehold det enkelte år.

Hoffstad hevder at han i forbindelse med avslutning av hjelpevergeoppdraget forsøkte å ringe søstrene, men at han ikke fikk svar. Han prøvde ikke å få kontakt før begge var fylt 18 år. Han anså at det var overformynderiets oppgave å holde kontakt med søstrene Ophus og deres mor. Videre opplyste han at overformynderiet var kjent med at han forvaltet eiendommen videre etter at jentene var fylt 18 år. Regnskapet for hjelpevergeoppdraget førte han som etter kassadagbokprinsippet, slik han hadde lært på landbruksskolen.

På bakgrunn av det overformynder Øye og hjelpeverge Hoffstad har forklart, framkommer det at det må ha vært tale om mangelfull administrasjon og rutiner knyttet til kontroll og tilsyn av vergeoppdraget. De har to forskjellige forklaringer om hvorvidt det ble diskutert detaljer omkring forvaltningen av eiendommen Nordre Moen. Den manglende notoritet som foreligger omkring hva som ble diskutert og besluttet i forbindelse med hjelpevergeoppdraget må ha betydning for vurderingen av bevisbyrden.

Når jeg har kommet til at kommunen i dette tilfelle er ansvarlig, er det fordi overformynderiets virksomhet nettopp dreier seg om å passe på forvaltningen av formue som tilhører personer som ikke kan ta vare på sitt. I denne saken synes det i realiteten ikke å ha vært ført noe kontroll/tilsyn med hjelpevergens virksomhet, herunder oppfølging av leieavtaler eller reell vurdering av behovet for å belaste myndlingene for utgifter. Det er flere ting både revisjonen og overformynderiet skulle ha reagert på blant annet utlån av penger fra myndlingene konto, innkjøp av driftsløsøre, utgifter til Skogstua som i henhold til leieavtalen skulle dekkes av leietaker, riving av bygg, stans i utleie og store investeringer. Videre skulle hjelpevergen straks ha trukket seg fra oppdraget da han fattet interesse for å overta eiendommen selv. Til sist var det totalt mangel på kontroll med at vergeoppdraget ble avsluttet da den enkelte arving ble 18 år. Dette er i beste fall uaktsomt.

Den revisjon som er utført har i realiteten vært begrenset til å sjekke at banken stemte overens med inn- og utbetalinger som var dokumentert i regnskapet. Det har ikke fra revisjonens side vært kontroll med at leieavtaler ble fulgt opp, at utgifter ble belastet leietaker der dette var avtalt, om det forelå godkjennelse fra overformynderiet for større utgifter eller om de utgiftene som ble belastet innenfor vergens mandat.

Verken overformynderen eller hjelpevergen kan dekke seg bak at søstrene Ophus ikke besvarte telefon eller at det alltid har vært vanskelig å få tak i deres mor. Det er overformynderiets plikt å gjøre det som trengs for å oppnå kontakt og besørge at overlevering av myndlingens midler skjer på den dag myndlingen er myndig. I den anledning må det forventes at de gjør noen anstrengelser. Det er helt utillatelig at

hjelpevergen etter eget forgodtbefinnende kan fortsette forvaltningen av eiendommen på egen hånd ut over myndighetsdato. Når dette likevel skjer, avdekker det at det ikke var noen som helst kontroll/ tilsyn fra overformynderiets side i saken. Overformynder Øyes forklaring bekreftet at kontroll eller tilsyn i realiteten ikke hadde vært gjennomført i alle fall siden Øye overtok som overformynder i 2000.

Denne mangelen på kontroll og tilsyn har medført at myndlingene ikke har fått de inntekter eiendommen hadde potensiale til å gi, og de er belastet utgifter som var helt unødvendig for forvaltningen av eiendommen eller er merutgifter fordi forvaltningsoppgavene ikke er fulgt opp slik de skulle.

Det foreligger årsakssammenheng mellom hjelpevergens håndtering av forvaltningsoppgavene og det økonomiske tap som er påført Ophus-søstrene i saken.

Det er rettens syn at kommunens ansvar gjelder helt fram til eiendommen faktisk ble overført ved møte mellom Ophus-søstrene og hjelpevergen den 25.6.2006.

Økonomisk tap

Det er en forutsetning for å bli tilkjent erstatning at det foreligger et økonomisk tap. Retten må derfor vurdere om de enkelte disposisjoner som hjelpevergen har foretatt er i tråd med mandatet. Retten går i det etterfølgende gjennom sin beregning av det økonomiske tapet.

Husleie

En stor del av forvaltningen av eiendommen Nordre Moen besto i å forestå utleie av bolig og hytter, følge opp inngåtte leieavtaler, og forestå innkreving av leie. I tillegg skulle jakt-, fiske- og jordrettigheter forvaltes.

Hovedhuset Nordre Moen

Hovedhuset Nordre Moen ble utleid for leieperioden 15.7.1995 til 15.7.2003, med en gjensidig oppsigelsesfrist på 6 måneder. Leiesummen var kr 10 000 per år som skulle betales med en halvpart den 15.7 og resterende halvpart den 15.1. Innbetalingene har ikke kommet på avtalte datoer, men vesentlig på etterskudd. Leien synes imidlertid å være à jour per utløpet av år 2000. Leieforholdet opphørte ved oppsigelse av leieavtalen fra leietaker.

Fra 2001 til juni 2006 ble huset ikke leid bort. Hoffstad forklarte dette med at han ikke fant å kunne leie det ut av hensyn til leietakeren i Østerdalsstua, en person som hadde noe rusproblem. Han bekreftet at han ikke hadde annonsert eiendommen for utleie. Det hevdes også fra kommunens side at det var et vanskelig utleiemarked.

Det er mulig det var vanskelig å få leietakere til boligen på Nordre Moen, men retten kan ikke se at dette skal ha vært en umulighet. Det skulle vært gjort aktive forsøk på å

annonsere eiendommen for utleie. Om boligen ikke var egnet som helårsbolig, kunne det vært leid ut som fritidsbolig. En av hjelpevergens hovedoppgaver var å forvalte eiendommen, herunder å søke å få maksimale inntekter av denne. Det er retten syn at det er en forsømmelse fra hjelpevergens side at det ikke er gjort noe forsøk på å leie ut boligen enten som bolig eller som fritidseiendom.

Boligen ble stående tom i fem og et halvt år. Tapte leieinntekter utgjør samlet kr 55 000

Østerdalsstua:

I følge leieavtalen for Østerdalsstua skulle leietaker betale kr 8 000 per år. I følge framlagt dokumentasjon (oversikt utarbeidet av kommunen) var leietaker à jour med leien per 31.12.1997. I 1998 er det innbetalt kr 7 337 i 1998, kr 6 003 i 1999, kr 8 004 i 2000, kr 10 001 i 2001, kr 4 002 i 2002, kr 0 i 2003, kr 3 998 i 2004, kr 20 000 i 2005, og kr 0 første halvår 2006. I perioden fra 1.1.98 til 30.6.2006 skulle leien utgjort til sammen kr 68 000, mens faktisk mottatt beløp er kr 59 345. Tapte leieinntekt utgjør til sammen kr 8 655.

I følge leieavtalen skulle leien betales forskuddsvis med månedlige terminer uten løpedager den 1. hver måned. I tillegg skulle leien reguleres årlig med grunnlag i konsumprisindeksen.

Hjelpevergen har ikke på noe tidspunkt purret skriftlig på ubetalt leie. Han har heller ikke foretatt regulering av husleien i tråd med konsumprisindeksen. Dette er etter rettens syn forhold som skulle vært avdekket av overformyndieriet og ved revisjon av regnskapene.

Endring i konsumprisindeksen (beregnet av kr 8000) utgjør for 1997 kr 199,41, 1998 kr 387,10, 1999 kr 586,51, 2000 kr 856,30, 2001 kr 1114,37, 2002 kr 1231,67, 2003 kr 1466,28, 2004 kr 1501,47, 2005 kr 1653,91 og i 2006 kr $(1876,83/2) 938,41 =$ kr 9 935

Samlet tap utleie av Østerdalsstua utgjør kr 18 590.

Sjølisætra

For Sjølisætra var det inngått leieavtale uten oppsigelsesklausul fram til 01.07.2003 med en avtalt årlig leie på kr 8 000 som forfalt til betaling en gang per år første gang 10.07.95.

Det er foretatt følgende innbetalinger i følge kommunens oversikt:

1.7.95 -30.7.96 kr 8 840, 31.7.96-1997 kr 11 200, 1998 kr 0, 1999 kr 0, 2000 kr 17 300, 2001 kr 11 500, 2002 kr 8000, 2003 kr 8000, 2004 kr 8000, 2005/2006 kr 0.

Leietaker leide ut over avtalt leietid. Etter det opplyste var leieforholdet ikke opphørt ved overtakelse i juni 2006, siste forfall innenfor hjelpevergens faktiske forvaltningstidsrom var den 1.7.2005. Samlet skulle leieinntekten for Sjølisætra utgjøre kr 80 000. Innbetalt i perioden er kr 72 840.

Samlet tap utleie av Sjølisætra utgjør kr 7 160

Kommunen har i sitt oppsett godskrevet dette leieforholdet kr 7 400 for 2005. Dette er en innbetaling fra Gerd Kristiansen for hugging av trær på rot i forbindelse med ryddig ved Nasjonal Turistveg/Atnsjø kafé. Innbetalingen er merket Kristiansen Ger på bankutskriften, hvilket gjør at det er utvilsomt hvor innbetalingen stammer fra. Kristiansen var åpenbart ikke leietaker på Sjølisætra.

Skogstua/Gammelskola

Leieavtale for dette bygget gjaldt fra 1.7.1995 til 1.7.2003. Etter det opplyste fortsatte leieforholdet etter leieavtalens utløp og etter at Ophus overtok eiendommen i 2006. Avtalt leie var kr 5 000 per år. Leiesummen skulle innbetales på forskudd den 1.7. hvert år.

I forbindelse med booppjøret framkommer at det var innbetalt kr 5 000 i 1995 og kr 1 500 per 30.6.96. Rest i 1996 er da kr 3 500. Videre er det innbetalt 1997 kr 0, 1998 kr 0, 1999 kr 0, 2000 kr 5000, 2001 kr 5 000, 2002 kr 0, 2003 kr 0, 2004 kr 10 000 og i 2005 kr 10 000. Sum innbetalt er kr 36 500.

Etter avtalen skulle leieinntekten for hele perioden utgjøre kr 50 000 (kr 5 000 per år i 10 år medregnet første forfall 1.7.95). I og med at leieforholdet besto da Ophus overtok i 2006 må også årene etter utløpet av leieavtalen medregnes selv om hjelpevergen ikke har nedfelt ny avtale skriftlig.

Det er opplyst at leiesum er oppgjort mot innvendig arbeid for perioden fra 1996 til 2000. Det foreligger ingen dokumentasjon for dette i form av bilag for innberettet lønn e.l. Samtidig er det i avtalen med denne leietakeren presisert følgende særlige bestemmelser:

Leiekontrakten er inngått under forutsetning av, det og hensyntatt leiesum, ved at leietaker skal forestå oppussing/vedlikehold leieobjektet ved bygningsmessige arbeider m.m. Av denne grunn ligger leiesummen fast og leietaker tilkommer ingen økonomisk uttelling/kompensasjon for det vedlikeholds. -
/utbedringsarbeide/påkostninger som er foretatt i leieperioden.

Her mangler leieinntekter som skulle vært innkrevd, uten at det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon for at det er grunnlag for å ettergi leien. Dokumentasjonsplikten må etter rettens syn påhvile hjelpevergen, og er et forhold som skulle vært fulgt opp av overformynderiet i forbindelse med gjennomgang av regnskapene.

Samlet tap for manglende innkrevd leie for Skogstua utgjør kr 13 500.

Rabben

Leieavtale var inngått for perioden 1.7.95 til 1.7.2003. Årlig leiesum var kr 16 000 som forfalt med halvparten den 1. juli og den andre halvparten den 1. januar hvert år.

I følge oversikt utarbeidet av kommunen ble kr 16 000 innbetalt hvert år i tråd med avtalen, dog med en forsinkelse av kr 4 000 fra 2000 til 2001, fram til og med år leieforholdet ble avsluttet 1. juli 2003.

Etter dette var den utleid en kort periode og har gitt leieinntekt med kr 5 336 i 2004 og kr 8 000 i 2005. Det er ikke leieinntekter på eiendommen i 2006. Det er ikke tilstrekkelig belyst i hvilket tidsrom utleie i 2004 og 2005 gjaldt, om det her er leid for kortere tidsrom eller det er avtalt lavere leie per år. Det er ikke mulig med den dokumentasjon som er framlagt for retten å konstatere om det er et økonomisk tap knyttet til forsømmelser ved forvaltningen vedrørende denne eiendommen.

Beinveghaugen

Det er ikke framlagt leieavtale for denne eiendommen. Fra kommunens oppsett over inntekter knyttet til eiendommen framkommer at det er innbetalt kr 8 000 årlig, med unntak av året 1998 da det er innbetalt kr 2000 og året 2000 da det er innbetalt kr 6 000. Siste innbetaling var i juni 2003. Det er opplyst fra kommunens side at leietaker kjøpte egen hytte da leiekontrakten utløp.

Det framkommer at det ikke er foretatt innkreving av leie med kr 6 000 i 1998 og kr 2 000 i år 2000,-, samlet leie som ikke er innkrevd er kr 8 000.

Eiendommen er ikke utleid etter at dette leieforholdet opphørte i 2003. Hjelpevergen har ikke annonsert at eiendommen var til leie. Det er ikke opplyst noe som skulle være til hinder for utleie av eiendommen. Tapte leieinntekter for 2004, 2005 og halve 2006 er til sammen kr 20 000,-.

Samlet tapte leieinntekter på denne eiendommen er kr 28 000.

Vesle-Grytdal seter

Leieavtale for denne eiendommen er ikke framlagt. Den har vært utleid for kr 6 000 per år. Beløpet er betalt, ved to anledninger forsinket, men for to år om gangen. Det er innbetalt kr 60 000 til sammen over 10 år.

Det foreligger ikke noe økonomisk tap vedrørende denne eiendommen.

Jordleie

Jorden ble utleid til nabo for kr 5 000 per år. Kommunens egen oversikt over innbetalt leie viser at det over 9 år er innbetalt samlet kr 40 000,-, mens det samlede beløpet skulle vært kr 45 000. Her foreligger da et økonomisk tap på kr 5 000.

Jakt

Det tilligger eiendommen Nordre Moen jaktrettigheter som har gitt inntekter hvert år. Inntektene synes å ha innkommet for hvert år, men innbetalingen har vært forsinket. Etter det retten kan se foreligger ikke noe økonomisk tap vedrørende utleie av jakt.

Fiskerett

Inntekt fra fiskerett er innkommet med følgende beløp: 96/97 kr 10 000, 1998 kr 5 000, 1999 kr 0, 2000 kr 0, 2001 kr 5000, 2002 kr 5 000, 2003 kr 5 000, 2004 kr 9 000, 2005 kr 0. Det er ikke gitt noen forklaring på hvorfor det enkelte år ikke var inntekt av fiskerett i årene 1999, 2000 og 2005.

Samlet tap utgjør kr 15 000.

Andre inntekter

Fra kommunens oversikt framkommer at det er innbetalt andre inntekter til vergemålets konto. Dette er kontantinnskudd med kr 15 954 i 1999 og kr 1 200 ifra Arild Hemli i februar 2001, og 5 000 fra Mari Gran i 2005. Det er ikke gitt noen forklaring på hva disse beløpene gjelder.

Wang/Moen har forklart i retten at de har fått tilbake løsøreobjekter som tilhørte gården, og som blant andre naboer hadde kjøpt. Vider har de fått kjennskap til at det skal ha vært solgt noe virke på rot.

Retten finner ikke grunnlag for å godskrive dette beløpet på andre poster der beløp mangler i og med at inntekten kan referere seg til annet. Dokumentasjonsplikten tilligger hjelpevergen/overformynderiet.

Utgifter ved forvaltning av eiendommen

Hjelpevergen skulle forvalte eiendommen i Sollia og hadde mandat til å utføre vervet i sin alminnelighet. Hva som i kan belastes av utgifter under forvaltningen av eiendommen vil måtte bero på et skjønn. En del utgifter skal alltid dekkes, så som kommunale avgifter og forsikringer. Videre er det greit innenfor mandatet å dekke nødvendig vedlikehold. Nyanskaffelser av driftsløsøre og store påkostninger på eiendommene må være begrunnet i at de er nødvendig for forvaltningen av eiendommene.

Vann i Skogstua

I 1998 er det utbetalt henholdsvis kr 22 723 til Olav Tellebon og kr 21 734 til Konningrud Brønnboring. Underbilag for disse utbetalingene som samlet utgjør kr 44 457 er ikke framlagt for retten. I årsregnskapet for 1998 står det oppført utstyr pumpeanlegg kr 44 457.

Det er opplyst at utgiftene knytter seg til innlegging av vann i Skogstua.

Skogstua ble leid ut fra 1.7.1995 til en årlig leie av kr 5 000. I leieavtalen var det inntatt følgende særlige bestemmelser:

Leiekontrakten er inngått under forutsetning av, det og hensyntatt leiesum, ved at leietaker skal forestå oppussing/vedlikehold leieobjektet ved bygningsmessige arbeider m.m. Av denne grunn ligger leiesummen fast og leietaker tilkommer ingen økonomisk uttelling/kompensasjon for det vedlikeholds. -
/utbedringsarbeide/påkostninger som er foretatt i leieperioden.

Brønnboring og innlegging av vann i Skogstua er en påkostning som ikke var nødvendig sett hen til forvaltningen av den aktuelle leieavtalen for Skogstua. I leieavtalen var det forutsatt at leietaker skulle forestå påkostninger. Påkostning av denne type omfattes nok likevel ikke av leieavtalens forpliktelser. Før en investering av denne størrelse ble gjort burde det vært avklart ved vedtak i overformynderiet. I tillegg skulle det i det minste vært påsett at leieavtalen ble reforhandlet slik at den fordel som tilkom leietakeren ved denne vesentlige standardøkningen av Skogstua, avspeilet seg i en økning av den årlige leieinntekten.

Det er retten syn at hjelpevergen har gått utenfor sitt mandat i denne saken.

Hvorvidt det er et økonomisk tap er en annen ting. Retten finner ikke å kunne anse hele beløpet som tap slik anført av saksøkerne. Tapet må vurderes på tidspunktet for eiendommens overtakelse, og kan bare fastsettes skjønnsmessig. Et eventuelt økonomisk tap beror på flere forhold, blant annet anleggets levetid. Det er opplyst at det ikke er gitt utslippstillatelse for Skogstua.

Retten legger til grunn en antatt levetid på dette anlegget på 25 år, hvilket anses å være en gunstig vurdering for saksøkte. Da blir de årlige kostnadene ved investeringen ca. kr 1 800, som burde vært krevd ved økning av husleie fra leietaker. Investeringen ble foretatt i februar 98. Fram til forvaltningen av eiendommen faktisk opphørte var det gått åtte år. Dette gir et økonomisk tap på kr 14 400.

Restverdien av investeringen anses ikke som dokumentert økonomisk tap, da saksøkerne hadde hånd om leieforholdet fra 2006 og var i posisjon til å justere leien. Dette kan stille

seg annerledes dersom leieavtalen med vedkommende leietaker var forlenget av hjelpevergen ut over 2006, men det er verken anført eller dokumentert.

Godtgjørelse til hjelpeverge

Vedtak om godtgjørelse til hjelpeverge ble fattet av overformynderiet i brev 30.4.1998. Godtgjørelsen ble fastsatt til kr 5000 + mva = kr 6 150 per år.

I februar 1998 har hjelpevergen belastet kasse/konto til sammen kr 9 478,50. I brev datert 3.8.99 fra overformynderiet godtar overformynderiet denne godtgjørelsen. I brevet presiseres videre:

Hjelpevergegodtgjørelsen ble som kjent avtalt med deg, og ble beregnet etter ca. 30 timers arbeid i året, sum avrundet til kr 5.000.00 denne godtgjørelsen er lønnsinntekt og skal innberettes deretter. Til dette beløpet har du krav på feriegodtgjørelse etter gjeldende regler. Overformynderiet beklager at det ble gjort feil i vårt vedtak om at godtgjørelsen skulle tillegges merverdiavgift.

Hjelpevergegodtgjørelsen skal heretter utgjøre kr 5 000 + feriepenger 10,2 % = kr 5 510. Godtgjørelse for 1998 og 1999 er belastet med kr 12 300, mens riktig beløp i henhold til overformynderiets instruks er kr 11 020. Økonomisk tap utgjør her kr 1 280.

I vedtak 6/2000 endrer overformynderiet sitt vedtak og godtar at hjelpevergen setter bort sitt oppdrag til Sollia Friluftsliv ANS for kr 5 000 + merverdiavgift. Sollia Friluftsliv ANS er et selskap der hjelpevergen er deltaker. Overformynderiet har godkjent beløp som årlig belastes deretter.

I 2004, 2005 og 2006 har hjelpevergen belastet myndlingene kr 6 250 hvert av årene, til sammen kr 18 750. Hjelpevergeoppdraget skulle vært nedkortet til det halve da Wang var myndig fra januar 2004 og deretter avsluttet helt i juli 2005. At hjelpevergen tar seg til rette og utøver forvaltningen ut over dette tidspunktet innebærer et økonomisk tap for søstrene Ophus på = kr 14 062

Samlet økonomisk tap for utbetalinger til hjelpevergen i strid med vedtak og uten myndighet til å utøve forvaltning er til sammen kr 1 280 + kr 14 062 = kr 15 342

Fakturaer fra virksomhet som eies av hjelpevergen

Fakturaer fra Sollia Bygg AS/Sollia friluftsliv ANS/Terje Hoffstad er belastet myndlingene konto med følgende beløp:

1998	kr 12 480,87
1999	kr 7 947,-
2001	kr 6 493,50 (merket: "for 2000")
2001	kr 1 800,-

2003 kr 1 215,20 (merket: Materialer opprustning Skogstua)
2006 kr 2 336,63 (reparasjon /vedlikehold Skogstua)

Hoffstad har i retten forklart at de beløp han har belastet myndlingene har gått til materialer/oppussing av eiendommene. På bakgrunn av de forklaringer som er gitt i retten fra øvrige vitner finner retten ikke å tvile på dette. Det er imidlertid sterkt betenkelig at dokumentasjonen i regnskapet er mangelfull ved at det ikke ligger spesifiserte bilag. Generelt vil retten påpeke at det er en svært uheldig sammenblanding at hjelpevergen godskriver seg selv eller egne selskaper med midler fra myndlingenes konto. Vergemålsloven(1927) inneholder imidlertid ikke noe forbud mot dette, slik man finner i ny vergemålslov. Retten finner ikke grunn til å tro at hjelpevergen har underslått midler i denne sammenheng. Det er imidlertid noe ugreit at det ikke foreligger noen form for spesifisering eller redegjørelse for hvor dette arbeidet er utført. Da er det heller ikke fullt ut mulig å føre kontroll med om dette er utgifter som hjelpeverge skulle krevet refundert av leietaker.

Når det gjelder vedlikehold av Skogstua, er dette beløp som i henhold til leieavtalen skulle vært dekket av leietaker. Det er en del av hjelpevergens forvaltningsoppgave å se til at utgiftene belastes i henhold til avtale.

Manglende innkreving av utgifter vedrørende Skogstua utgjør kr 1 215,20 + kr 2 336,63, til sammen kr 3 551,83. Dette beløpet utgjør et økonomisk tap for Ophus.

Lån

Fra myndlingenes konto er det ved to anledninger lånt ut penger. Dette har ikke hjelpevergen adgang til å gjøre. Dette har skjedd uten avtale og uten at det er beregnet renter på lånene. Beløpene er tilbakebetalt. Utlån har vært som følger:

19.6.02-22.10.02 kr 20 227,50 – 155 rentedager- kreditrenter 3,5% = rentetap kr 305
21.6.05-17.3.06 kr 37 054,88 – 241 rentedager -kreditrenter 0,1 % = rentetap kr 25
Kreditrenter er den rentesats som var på den aktuelle driftskonto i periodene utlån fant sted. Samlet faktisk rentetap (avsavnsrenter) ved at pengene ikke har vært tilgjengelig på konto er kr 330.

Saksøkers prosessfullmektig har gjort gjeldende at det skulle vært beregnet renter på 20 % på dette utlånet. Retten kan ikke se at det er rettslig grunnlag for en tapsberegning med denne rentesatsen.

Utbetalinger til Olav Tellebon.

I 1999 og 2000 er det foretatt utbetalinger til Olav Tellebon på henholdsvis kr 12 028 og kr 2 888. Etter det opplyste er Tellebon trolig rørlegger. Det foreligger ingen underliggende fakturaer som beskriver hva som er gjort eller på hvilket hus arbeidet er

utført. Men det er i kommunens oppsett over utgifter i merknadsfeltet skrevet at dette både dreier seg om hovedhuset og skogstua, uten at dette er fordelt mellom bygningene.

Utgifter knyttet til Skogstua, skal som gjennomgått ovenfor belastes leietaker. Manglende dokumentasjon om hva dette dreier seg om og fordeling av utgiftene må være kommunens risiko. Den del av utgiftene som refererer seg til Skogstua fastsettes skjønnsmessig til halvparten av utgiftene, og som økonomisk tap for saksøkerne til kr 7 458.

Utbetaling til Isotek Miljø AS

I 2000 er det foretatt en utbetaling til Isotek Miljø AS på kr 50 055,90. Det foreligger ingen underliggende faktura, kun en kvittering for betaling av beløpet. Det er ikke dokumentert at dette er en utgiftspost som er godkjent av overformynderiet.

Det er opplyst at utgiften skyldes etterisolering av hovedhuset. Dette arbeidet synes igangsatt samtidig med at leieforhold vedrørende denne eiendommen opphørte. Sett i lys av at hjelpevergen etter dette ikke gjorde noe forsøk på å leie ut boligen, kan det stilles spørsmål ved hvorfor dette arbeidet i det hele tatt ble igangsatt på myndlingenes bekostning.

Fra saksøkers side er det bekreftet at det var foretatt en etterisolering av hovedhuset, men de har gjort gjeldende at dette arbeidet var unødvendig da det allerede var isolering i veggene. Da arbeidet er tilført hovedhuset vil retten vanskelig kunne konkludere med at det foreligger et økonomisk tap, så langt det ikke er ført dokumentasjon for feil/mangler ved det utførte arbeidet. Etterisoleringen har en verdi som er tilført eiendommen, og det foreligger ikke noe økonomisk tap.

Utbetaling av kr 2 300 i juni 2000

I juni 2000 er det belastet myndlingene konto en utbetaling på kr 2 300. Det foreligger ingen underliggende faktura til dette beløpet.

At dokumentasjonsplikten ikke er overholdt må være kommunens risiko. Beløpet godkjennes som økonomisk tap i sin helhet, dvs. med kr 2 300.

Kjøp av vedmaskin

I 2001 er det brukt kr 8 000 av myndlingenes konto til kjøp av vedmaskin. Dette er opplyst å være andel i sameie mellom naboene. Under hovedforhandlingen kom det fram at det ikke forelå noe formelt sameie, med avtaler om fordeling av eiendeler. Det var slik at naboene hjalp hverandre. Hjelpevergen mente at investeringen var i "avdødes ånd", og ville komme myndlingene til gode. Det bidro også til å opprettholde et godt naboskap.

Under skifteoppgjøret etter avdøde ble alt av driftsløsøre, traktor og redskap solgt. Forvaltningen av eiendommene innebar ikke at gården skulle driftes, og det ble heller ikke

gjennomført noe ved drift i hjelpevergens regi som kunne tilføre eiendommen inntekter. Myndlingene har per saksanlegget ikke sett vedmaskinen, og det ble ikke gitt noen orientering fra hjelpevergen om denne sameieandelen ved overlevering av eiendommen. Vedmaskinen er nå 16 år, og representerer ikke noen verdi for myndlingene.

Innkjøpet av vedmaskin innebærer et økonomisk tap på kr 8 000.

Kjøp av oppvaskmaskin

I 2001 ble det kjøpt oppvaskmaskin til Skogstua for kr 4 803. Som gjennomgått ovenfor skulle leietaker i henhold til leieavtalen dekke vedlikehold og påkostninger. Utgiften ble belastet myndlingenes konto og beløpet er verken krev refundert eller medført noen økning i husleien overfor leietaker. En oppvaskmaskin bruk i 5 år representerer ingen verdi på overtakelsestidspunktet.

Det økonomiske tapet utgjør innkjøpsprisen på kr 4 803.

Maling av hovedhuset

I 2001 ble det innkjøpt maling for kr 11 573,50, og betalt kr 52 080 for utføring av malingsarbeide på hovedhuset. Det er ikke dokumentert at dette er en utgiftspost som er godkjent av overformynderiet.

Fra saksøkers side er det bekreftet at det var foretatt en maling av hovedhuset, men de har gjort gjeldende at dette ikke burde vært gjort blant annet fordi fargen på huset, som ligger i et verneområde, ble endret. Da arbeidet er tilført hovedhuset vil retten vanskelig kunne konkludere med at det foreligger et økonomisk tap, så langt det ikke er ført dokumentasjon for feil/mangler ved det utførte arbeidet. Malingen har en verdi som er tilført eiendommen, og innebærer en beskyttelse mot ytterligere forfall. Det foreligger ikke noe økonomisk tap.

Reparasjoner pga. frostskafer

I 2004 er boet belastet med utgifter i forbindelse med reparasjon etter frostskafer på rør mv. med kr 7 005. Det er ikke opplyst på fakturaen hvilket hus dette dreier seg om, men hjelpeverge forklarte i retten at dette gjaldt hovedhuset. Dette synes å være en nødvendig utgift, men retten stiller seg undrende til hvorfor dette ikke er en utgift som er søkt dekket av forsikringen på boligen. Dette spørsmålet er imidlertid ikke belyst på en slik måte at det kan konstateres at det er påført et økonomisk tap.

Ringebu Sag AS

I juli 2002 og 2004 er myndlingenes konto belastet med en faktura på henholdsvis kr 4 485 og kr 7 762,50 fra Ringebu Sag sendt Sollia Friluftsliv. Som referanse er oppført leietakeren av Skogstua sitt navn.

Den første fakturaen synes å gjelde materialer til reparasjon av pipe, den andre fakturaen gjelder hyttedør og diverse materialer i tilknytning til dette.

Retten finner trygt å legge til grunn at disse utgiftene er knyttet til vedlikehold av Skogstua. Som gjennomgått ovenfor skulle utgiftene vært belastet leietaker. Ved manglende oppfølging av sine forvaltningsoppgaver har det blitt påført myndlingene et økonomisk tap tilsvarende utgiftene, til sammen kr 12 247,50

Takst utført av Dystebakken

I juli 2005 har hjelpevergen innhentet takst på eiendommen Nordre Moen. For dette har han belastet myndlingens konto med kr 6 700. Sett hen til myndlingenes behov var innhenting av takst helt unødvendig. Det var heller ikke nødvendig for å forvalte eiendommen. I juli 2005 fylte den yngste av myndlingene 18 år. Taksten ble innhentet kort tid før dette, trolig for å gi et grunnlag for hjelpevergens framstøt for å kjøpe eiendommen.

Utgifter til taksering har medført et økonomisk tap for myndlingene på kr 6 700.

Skogplan

I februar 1999 har hjelpevergen bestilt og betalt kr 31 908 for skogbruksplan på myndlingenes bekostning. Dette til tross for at han ikke skulle forestå noen skogbruksdrift i perioden.

Skogbruksplanen representere ingen verdi for gården på tidspunkt for. Det var etter rettens syn helt unødvendig bruk av penger. Etter rettens syn lå det utenfor hjelpevergens mandat og bruke penger til dette formålet. For øvrig foreligger heller ingen godkjennelse fra overformynderiets side.

Wang har etter overtakelsen måtte bekoste utarbeidelse ny skogbruksplan for eiendommen.

Fra kommunens side er det gjort gjeldende at utgiftene må ses mot et eventuelt tilskudd, samt at det ble billigere å innhente planer senere. Retten har ikke funnet at myndlingenes konto er ikke godskrevet noe tilskudd i saken anledning. At investeringen medfører gevinster senere er ikke tilstrekkelig godtgjort.

Utgifter til skogbruksplan utgjør et økonomisk tap på kr 31 908.

Faktura fra rørlegger John Lien

Faktura fra rørlegger John Lien er belastet myndlingene konto i juni 2005 med kr 4 127. Fakturen gjelder utskiftning av klosett i 2. etasje i følge fakturateksten. Det er ikke klosett i 2. etasje på hovedhuset. Wang kjenner ikke til hvor dette klosettet skal være installert. Dokumentasjonsplikten påhviler hjelpevergen. Det økonomiske tapet fastsettes til kr 4 127

Riving av uthus

Myndlingenes konto er i 2002 belastet med kr 13 002,54 som er opplyst å gjelde riving av uthus. Faktura foreligger ikke. Retten finner det åpenbart at å rive bygninger ikke kan anses som alminnelig forvaltning og ligger utenfor mandatet til hjelpevergen. Det foreligger et økonomisk tap på kr 13 002,54

Betalinger til Nord Østerdal Kraftlag

Etter at utleie opphørte i hovedhuset er det betalt for strøm til eiendommen. Ved utleie av eiendommen ville disse utgiftene ikke påløpt ettersom alle leieavtaler inneholdt et krav om at leietaker betalte strømmen selv. Utgifter til strøm vedrørende hovedhuset er en merutgift som er påløpt som følge av at eiendommen ikke er forvaltet slik den burde, og utgjør derved et økonomisk tap.

Regnskapet er belastet med følgende strømutgifter: 2001 kr 3146,14, 2002 kr 2 617,25, 2003 kr 4 916,40(2 071,20 + 1 215,20 + 1 630), 2004 kr 9 905,59 (3 595,16 + 2 727 + 1 832,76 + 1 750,67), 2005 kr 6 910,71(536,36 + 2 634,57 + 1 984,38 + 1 755,40) og 2006 kr 3 796,74 (2 816,84 + 982,90). Til sammen kr 31 292,83

Grusing av vei, veivedlikehold

Myndlingene er belastet utgifter til vedlikehold av vei. Dette er en utgift som måtte påregnes. I og med at leietakere på eiendommen måtte benytte veien er det en del av forvaltningen å se til at veien holdes vedlike og er kjørbar.

Tilskudd til skigard

Hjelpevergen har i 1999 gitt tilskudd til skigard i området med kr 6 322,20. Det ligger utenfor hjelpevergens mandat å benytte myndlingenes penger til gjerde utenfor eiendommen. Wang/Moen har imidlertid godtatt å ikke kreve dette erstattet.

Oppsummering

Retten har etter dette kommet til at søstrene Ophus skal ha erstattet følgende økonomiske tap (alle beløp avrundet til hele kroner):

Tapte inntekter:

Leieinntekter Nordre Moen	kr	55 000
Leieinntekter Østerdalsstua	kr	18 590
Leieinntekter Sjølisætra	kr	7 160
Leieinntekter Skogstua	kr	13 500
Leieinntekter Benvegghaugen	kr	28 000
Jordleie	kr	5 000
Fiskerett	<u>kr</u>	<u>5 000</u>
Sum tapte inntekter	<u>kr</u>	<u>132 250</u>

Utgifter urettmessig belastet myndlingene:

Vann i Skogstua	kr	14 400
Godtgjørelse til hjelpeverge	kr	15 342
Utbetalinger Sollia Bygg/Friluftsliv	kr	3 552
Avsavsrenter lån	kr	330
Utbetalinger Tellebon	kr	7 458
Udokumentert utbetaling	kr	2 300
Vedmaskin	kr	8 000
Oppvaskmaskin	kr	4 803
Utbetaling Ringerike Sag – Skogstua	kr	12 248
Takst	kr	6 700
Skogplan	kr	31 908
Klosett – ukjent	kr	4 127
Riving av uthus	kr	13 003
Merutgifter strøm	kr	<u>31 293</u>
Sum utgifter	kr	<u>155 464</u>

Sum tap utgjør etter dette kr 132 250 + kr 155 464 = 287 714.

Sakskostnader

Anne Lene Wang og Lill Benedicte Ophus Moen har tapt saken hva gjelder krav om barnepensjon, men de har vunnet saken i det vesentlige når det gjelder spørsmålet om erstatning for økonomisk tap som følge av mangler ved forvaltningen av eiendommen Nordre Moen i Sollia.

Spørsmålet om erstatning for tapt barnepensjon utgjør en mindre del av saken. Det mest omfattende i saken er spørsmål knyttet til forvaltningen av eiendommen og økonomisk tap knyttet til dette.

Det følger av tvisteloven § 20-2 (1) at en part som har vunnet saken har krav på full erstatning for sine sakskostnader fra motparten. Saken er vunnet hvis parten har fått medhold fullt ut eller i det vesentlige. Når saken gjelder flere krav er det samlede utfallet avgjørende, jf. tvisteloven § 20-2 (2).

Når ingen av partene har vunnet saken, er hovedregelen at hver av partene bærer egne sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-3. En part som har fått medhold av betydning kan likevel tilkjennes sakkostnader helt eller delvis hvis «tungtveiende grunner» tilsier det. Det er forutsatt at terskelen skal ligge forholdsvis høyt.

Resultatmessig er minstekravet at parten har fått « medhold av betydning». I dette ligger at parten har oppnådd så mye at det ikke ville være rimelig å forlange at han skulle akseptere motpartens standpunkt.

En stor del av saken, både hva gjelder forberedelser og tid anvendt under hovedforhandlingen, gjaldt spørsmålet om erstatning i forbindelse med forvaltningene av eiendommen Nordre Moen i Sollia. Denne delen av saken har saksøkerne fått medhold av betydning, selv om retten har beregnet et noe lavere økonomisk tap enn det saksøkerne har krevd. Etter rettens syn har Stor-Elvdal kommune ikke gjort store anstrengelser for å finne løsninger i saken. De har avvist ansvar i sin helhet, og ikke kommet med forlikstilbud.

Det vektlegges også at styrkeforholdet mellom partene har vært veldig forskjellig. Dertil kom er at kommunene ikke har ivaretatt sin opplysningsplikt overfor søstrene Ophus da de ønsket innsyn i sin sak.

Retten finner på ovennevnte grunnlag at saksøkerne Wang og Ophus Moen tilkjennes delvis dekning av sine sakskostnader. Det er rettens vurdering at saksøkte må dekke $\frac{3}{4}$ av saksøkernes sakskostnader.

Advokat Braastad Balke har framlagt følgende sakskostnadsoppgave:

Utlegg (reise, hotell, diett, kopiering og rettsgebyr)	kr 18 554,-
Salær før hovedforhandling (68,5 timer)	kr 124 156,25
Salær under hovedforhandling	kr 43 500,-
Reisefravær	<u>kr 14 500,-</u>
Suminklusive mva.	<u>kr 200 710,25</u>

Saksøkte har ikke hatt innvendinger til sakskostnadsoppgaven. Til sammenligning var saksøktes oppgave på kr 213 030 ,- eks merverdiavgift, hvorav 107 timer var arbeid før hovedforhandlingen. Retten finner sakskostnadsoppgaven som saksøkers prosessfullmektig har lagt fram å være dekkende for hva som har vært nødvendig arbeid i saken og det har vært rimelig å pådra dem, jf. tvisteloven § 20-5.

Retten har vurdert, men ikke funnet at det foreligger grunnlag for å fritta kommunen for erstatningsansvar for sakskostnadene , jf. tvisteloven § 20-2 (3). Stor-Elvdal kommune må heretter dekke sakskostnader for motparten med kr 150 533.

* * *

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Grunnen er at dommeren har vært opptatt i en omfattende og langvarig straffesak. Partene ble orientert om dette på forhånd, allerede under planleggingsmøte.

DOMSSLUTNING

1. Stor-Elvdal kommune dømmes til betale Anne Lene Wang og Lill Benedicte Ophus Moen en samlet erstatning på 287 714 – tohundreogåttisjutusensjuhundreogfjorten – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.
2. Stor-Elvdal kommune frifinnes fra å erstatte Anne Lene Wang tapt barnepensjon.
3. Stor-Elvdal kommune frifinnes fra å erstatte Lill Benedicte Ophus Moen barnepensjon.
4. Stor-Elvdal kommune dømmes til å erstatte Anne Lene Wang og Lill benedicte Ophus Moen sakskostnader med 150 533 – etthundreogfemtitusenfemhundreogtrettitre – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.

Retten hevet

Bente Westgård

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.